

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 476/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen terveysseulontojen saavuttavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anna Kontulan /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 476/2022 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen ikäryhmäseulontoihin osallistumisen ja niistä tiedottamisen myös osoitteettomille ja turvakiellossa eläville?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kunnan on järjestettävä alueellaan valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat. Valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisia seulontoja ovat rintasyöpäseulonta, kohdunkaulan syövän seulonta ja suolistosyövän seulonta sekä tietyt raskaana oleville järjestettävät seulonnat.

Raskauden aikaisiin seulontoihin ohjaututaan äitiysneuvolan kautta, jolloin seulontakutsun saaminen ei ole sidoksissa henkilön osoitetietojen saatavuuteen. Syöpäseulontoihin kutsutaan henkilökohtaisella kirjeellä ja osoitetiedot hankitaan väestötietojärjestelmästä. Myös sellaisten henkilöiden, joilla ei ole väestötietojärjestelmässä vakinaista asuinosoitetta, on mahdollista ilmoittaa väestötietojärjestelmään postiosoitteeseen esimerkiksi Poste restante -osoite taikka muu postitai tilapäinen osoite. Turvakieltohenkilöiden osoitetietoja ei luovuteta väestötietojärjestelmästä syöpäseulontoihin tehtävissä poiminnoissa. Väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (670/2016) 36 §:n mukaan Digi- ja väestötietoviraston on selvitettävä turvakiellon hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

Henkilön, jolle ei osoitetietojen puuttumisen vuoksi voida lähettää seulontakutsua, tulee itse ottaa yhteyttä seulonnan toteuttajaan syöpäseulontaan osallistuakseen. Kunnan tulee seulonnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (339/2011) 5 §:n mukaan huolehtia siitä, että sen asukkaiden saatavilla on riittävästi tietoa seulonnoista ja niiden järjestämisestä. Terveystieteidenhuoltolain (1326/2010) 13 §:n mukaan kunnan on myös järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Osana tätä on annettava myös seulontoihin liittyvää neuvontaa. Tarve osallistua seulontaan saattaa tulla ilmi myös muun vastaanottokäynnin yhteydessä.

Asunnottomien ja syrjäytyneiden tavoittaminen heidän tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin on seulontoja laajempi haaste. Hallituskaudella on käynnistetty hankkeita, joiden tavoitteena on parantaa asunnottomien ja muiden herkästi palvelujen ulkopuolelle jäävien henkilöiden tavoittamista sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin. Osana ympäristöministeriön käynnistämää asunnottomuuden yhteistyöohjelmaa (YM001:00/2020) on kehitetty muun muassa monialaisia matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja liikkuvia palveluja kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien asunnottomien tueksi. Kehittämishankkeet siirtyvät hankkeessa mukana olevilta kunnilta hyvinvointialueille vuonna 2023, minkä jälkeen toimintaa juurrutetaan hyvinvointialueilla.

Hallituksen esityksellä mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 197/2022 vp) vahvistettaisiin yhteisösosiaalityötä sosiaalihuollon hyvinvointia edistävänä tehtävänä sekä osana sitä tai muita palveluja järjestettävää etsivää työtä. Lisäksi sosiaalihuoltolaikiin (1301/2014) lisättäisiin uudeksi sosiaalipalvelun muodoksi päihdetyön erityisenä palveluna tarjottava päiväkeskuspalvelu. Palvelu olisi kohdennettu kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville henkilöille, kuten päihderiippuvaisille ja asunnottomille. Palveluihin liittyvä yleinen ohjaus ja neuvonta sekä asiakkaan oikeuksista tiedottaminen olisivat keskeinen osa palvelua. Palvelua voitaisiin tarvittaessa järjestää yhteisenä palveluna terveydenhuollon kanssa.

Helsingissä 10.10.2022

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru